

”Nytt miljonprogram – unik chans att lösa flera frågor”

Publicerad 00:00



Genom okunskap har vi ofta lyckats skapa glesbygdsproblem mitt i våra storstäder. Bilden är från 1972. Foto: Foto: Erich Stering

Dolt värde av enorma mått. Ett nytt miljonprogram kan förskräcka, men kan vara just vad Sverige behöver. Men vi ska inte upprepa misstagen från förra gången. I stället måste politikerna nu ta fasta på denna unika chans att ta itu med vår tids stora utmaningar som integration, tillväxt och hållbarhet, skriver sex forskare.

Efter att i början av året ha lagt fram målet 700 000 bostäder till 2025, sitter regeringen nu med företrädare för oppositionen i samtal om den framtida bostadspolitiken. Ett bostadsbyggande i denna omfattning kan inte kallas annat än ett nytt miljonprogram. Det kan förskräcka, men också vara just vad Sverige behöver. Misstaget med det förra miljonprogrammet var att inte inse hur denna oerhörda samhällsinvestering kunde bidra med så mycket mer än att lösa bostadsfrågan. Det är ett misstag som inte får upprepas. De pågående samtalen måste ta fasta på möjligheten att genom detta bostadsbyggande även ta sig an vår tids stora samhällsutmaningar.

Bostadsbristen i storstäderna är akut med allvarliga effekter på näringsliv, arbetslöshet och ungdomars möjlighet till utbildning. Allt fler gör paralleller till tiden före miljonprogrammet och risken är nu stor att vi hamnar i samma snabba lösningar. De pågående politiska samtalen får därför inte missa hur ett bostadsbyggande i denna omfattning är en möjlighet att med full kraft ta sig an våra stora dagsfrågor: integration, tillväxt och hållbarhet. Det behöver heller inte kosta mer. Med byggnadsplaner som inte stirrar sig blinda på bostadsproduktion utan ser bostäder som byggstenar i nya stadsdelar och reformerade städer kan detta miljonprogram blir den socialt, ekonomiskt och miljömässigt värdeskapande investering det förra aldrig blev.

Forskning visar här hur det i vissa stadsdelar nästan enbart är de lokalt boende man möter på gator och torg medan andra stadsdelar har ett helt annat utbyte mellan samhällsgrupper. Här cementeras bokstavligen utanförskapet.

Sedan miljonprogrammet byggdes har vi närmast dagligen fört en smärtsam debatt om dess tillkortakommanden och investerat oerhörda resurser för att rätta till vad som blev fel.

Debatten har ofta varit alltför svart-vit men det är uppenbart att en sådan enorm samhällsinvestering borde ha givit bättre avkastning i alla avseenden. Lärdomen är att vi stirrade oss blinda på bostäderna och missade att se till att bostadsbyggandet också gav oss långsiktigt hållbara städer. Hur vi väljer att lokalisera bostäder och annan bebyggelse i relation till varandra har visat sig avgörande för samhällsbygget i stort. Vi talar om några av de mest tröga strukturer vi har och det är därför viktigt att hamna rätt. Det gjorde inte miljonprogrammet, men gör vi nu rätt finns få investeringar som är mer långsiktigt värdeskapande.

Om vi förenklar handlar stadsbyggande om det mäklarna kallar läge, alltså inte så mycket om vilka hus och stadsdelar vi bygger utan vilka samband vi skapar mellan hus och stadsdelar. Beroende på hur vi gör hamnar vissa saker nära varandra, vissa på vägen till något annat och vissa långt från varandra. Helheten blir ett nätverk av platser med olika särdrag och kvaliteter som just beror på deras läge i förhållande till varandra. Sammantaget får vi ett landskap av stadsdelar och platser med mycket olika förutsättningar om vi så talar om vilja till ekonomiska investeringar eller rättvis fördelning av gemensamma samhällsresurser. Stadsbyggandet handlar därför ytterst både om att etablera fungerande fastighetsmarknader och konkret fördelningspolitik, det vill säga att bygga en fysisk infrastruktur för grundläggande samhällsprocesser.

Stephan Barthel, lektor, Fakulteten för hållbar utveckling, Högskolan i Gävle

Meta Berghauer Pont, lektor Stadsbyggnad, Chalmers Arkitektur

Johan Colding, biträdande professor
Naturresursförvaltning, Stockholm Resilience Center

Åsa Gren, forskare Naturresursförvaltning, Beijerinstitutet för Ekologisk Ekonomi

Ann Legeby, forskare Stadsbyggnad, KTH
Arkitekturskolan

Lars Marcus, professor Stadsbyggnad,
Chalmers Arkitektur

DN Debatt. 25 april 2016

• Läs fler artiklar. [Till DN Debatt](#)

© Detta material är skyddat enligt lagen om upphovsrätt